

فلسفه تأسیس انجمن‌های علمی تعامل و هم‌گرایی ظرفیت‌های علمی و دانشی حوزه است

گفت‌وگو با رئیس انجمن علمی مطالعات اجتماعی حوزه

انجمن علمی مطالعات اجتماعی حوزه علمیه، با هدف تعمیق و توسعه مباحث تخصصی در حوزه‌های فرهنگی، اجتماعی و تقویت و گسترش نظریه‌پردازی، پرسش‌گری، آزاداندیشی، نقد و مناظره مبتنی بر آموزه‌های اسلامی، ارتقای شأن و منزلت علمی و معنوی پژوهشگران و استادان تقویت ارتباط میان عالمان برجسته و فضلاى حوزه با مراکز، صیانت از سنت حوزوی در عرصه فرهنگی، اجتماعی و شناسایی استعدادها و ذخایر حوزه تشکیل شد. با توجه به جایگاه علمی و پژوهشی انجمن علمی مطالعات اجتماعی حوزه علمیه مشروح گفت‌وگوی خبرگزاری حوزه با حجت‌الاسلام والمسلمین حسن خیری رئیس این انجمن را تقدیم خوانندگان فرهیخته افق حوزه می‌کنیم.

■ **لطفاً اهداف، برنامه‌ها و سیاست‌های این انجمن را تبیین بفرمایید؟**

● مستحضر هستید که انقلاب اسلامی بر پایه فهم و درک اسلام اجتماعی استوار است و خوشبختانه حوزه علمیه در این چهل و اندی سال در عرصه‌های علوم انسانی؛ از جمله در حوزه‌های علوم اجتماعی خوش درخشیده است و نیز مراکز علمی پژوهشی خوبی در حوزه دانشگاه و تالیفیق این دو شکل گرفته است که اشتغال به مطالعات اجتماعی به‌معنای اعم در عرصه‌های مختلف دارند. در این خصوص مراکز حوزوی خوبی هم خوشبختانه شکل گرفت و نتیجه آن این است که ما امروز شاهد محققان، پژوهشگران، اساتید و اصحاب قلم خوبی در حوزه‌های اجتماعی هستیم که با رویکرد اسامی، دغدغه‌های مسائل اجتماعی را هم دارند. همچنین در این انجمن اساتید ارتباطات بسیار خوبی با دانشگاه‌ها دارند و بسیاری از آنها نیز، از اساتید دانشگاه هستند و یا در مراکز تصمیم‌ساز و تصمیم‌گیر مسئولیت‌هایی دارند؛ البته هدف و رسالت انجمن و کارکرد انجمن نیز همین است که این ظرفیت‌ها را به هم نزدیک کند و از هم‌راهی، هم‌نوایی، هم‌فکری و تبادل نظر آنها با این مجموعه وزین، بهره برد و خوشبختانه انجمن مطالعات اجتماعی هم، روزبه‌روز در این عرصه موفق‌تر بوده و جایگاه خوبی را پیدا کرده است.

■ **این انجمن در رویدادهای علمی و فرهنگی کشور چگونه نقش‌آفرینی دارد؟**

● خوشبختانه همه انجمن‌های حوزه دارای کارکرد ویژه خودشان هستند. بنابراین انجمن نه دانشگاه است که دارای کارکرد دانشگاهی باشد، نه پژوهشگاه است که یک کارکرد پژوهشی صرف داشته باشد؛ ولی مجموعه‌ای برای استفاده از فرصت‌ها و ظرفیت‌هاست؛ برای اینکه این مجموعه‌ها را بتواند به هم نزدیک و ظرفیت‌شناسی و آسیب‌شناسی کند، از طرفی نیروهای انسانی‌را به هم نزدیک نماید و افکار و مطالعاتشان را جهت بدهد و خلاصه در تولید علم بتوانند ایفای نقش کنند. این کارکردی است که انجمن مطالعات اجتماعی هم، خوشبختانه دارد و امروز ما در عرصه‌های مختلفی که به‌طور مستقیم ورود پیدا کرده‌ایم، می‌توانیم بگوییم ۹۰۰ دانش‌آموخته حوزوی در قم و در حداقل ۲۰ استان مرتبط با ما هستند و از برنامه‌های علمی که حوزه دارد، استفاده می‌کنند؛ البته خروجی‌های غیرمستقیم را نمی‌گوییم؛ بلکه آنهایی که در حلقات ما عضویت دارند، مد نظر است.

■ **روند عضویت در این انجمن به چه صورتی است؟**

● انجمن ۲ نوع عضویت دارد که شامل عضویت پیوسته و عضویت وابسته است. عضویت پیوسته برای طلاب دارای مدرک سطح ۳ و ۴ حوزه علمیه یا مدرک کارشناسی‌ارشد و دکتری است که مدرک دانشگاهی هم دارند که ۱۶۰ نفر هستند. اعضای وابسته طلاب سطح ۲ یا دارای مدرک کارشناسی رشته‌های مرتبط که بیش از ۱۴۰ نفرند و یکی از امتیازات انجمن مطالعات اجتماعی حضور جدی خوارهان در انجمن است؛ یعنی از این مزیت‌های نسبی انجمن ما این است که تقریباً می‌شود گفت در همه دوره‌ها عضو هیأت‌مدیره ما خواهر بوده و حلقه ویژه دارند.

■ **در خصوص فعالیت حلقات نیز بفرمایید.**

● اعضای حلقات لزوماً عضو انجمن نیستند؛ ولی در حلقات ما بنا به احساس نیازی که کردند، عضویت دارند

■ **انجمن نه دانشگاه است که دارای کارکرد دانشگاهی باشد، نه پژوهشگاه است که یک کارکرد پژوهشی صرف داشته باشد؛ ولی مجموعه‌ای برای استفاده از فرصت‌ها و ظرفیت‌هاست؛ برای اینکه این مجموعه‌ها را بتواند به هم نزدیک و ظرفیت‌شناسی و آسیب‌شناسی کند، از طرفی نیروهای انسانی را به هم نزدیک نماید و افکار و مطالعاتشان را جهت بدهد و خلاصه در تولید علم بتوانند ایفای نقش کنند. این کارکردی است که انجمن مطالعات اجتماعی هم، خوشبختانه دارد و امروز ما در عرصه‌های مختلفی که به‌طور مستقیم ورود پیدا کرده‌ایم، می‌توانیم بگوییم ۹۰۰ دانش‌آموخته حوزوی در قم و در حداقل ۲۰ استان مرتبط با ما هستند و از برنامه‌های علمی که حوزه دارد، استفاده می‌کنند؛ البته خروجی‌های غیرمستقیم را نمی‌گوییم؛ بلکه آنهایی که در حلقات ما عضویت دارند، مد نظر است.**

■ **نشریه و مطالعات فرهنگی و اجتماعی، یکی از محورهای انجمن است؛ اما آنچه در حال حاضر در دستور کار هیأت‌مدیره انجمن قرار دارد، این است که انجمن یک مقداری بتواند، یک زوایایی را به‌عنوان محور فعالیت خودش مشخص کند که بنا داریم، بحث هویت را به‌عنوان محور بحث خود قرار بدهیم که دغدغه مقام معظم رهبری نیز، همین هویت ملی، مذهبی و انقلابی است. ما شعار داریم که در طول ۲ سال در این دوره از انجمن پیگیری می‌کنیم، هویت اجتماعی تراز انقلاب اسلامی است و عجلاناً در این خصوص، ۸ محور را تعریف کردیم؛ یکی، موقعیت و نقش حوزه و روحانیت در هویت اجتماعی با همین سه محور ملی، مذهبی و انقلابی است، دوم، بحث انسجام اجتماعی و هویت انقلابی، دینی و ملی هست. سوم، نسل چهارم و هویت اسلامی، انقلابی و ملی است. چهارم، هویت و جریان‌های فکری هویتی است. پنجم، مسئولیت اجتماعی و هویت اسلامی، انقلابی و ملی است. ششم، حکمرانی و هویت اسامی، انقلابی و ملی است. هفتم، رساله و هویت اسلامی، انقلابی و ملی است و هشتم زن و هویت اسلامی، انقلابی و ملی است؛ البته اینها نافی برنامه‌های دیگری که پیشنهاد می‌شوند، نیست؛ یعنی ما فضای انجمن را باز گذاشته‌ایم؛ در عین حال تلاش ما بر این است که در این ساخت هویت، یک تمرکز ویژه‌ای داشته باشیم که یک مقداری خروجی‌محور هم اتفاق بیفتد.**

■ **به نظر شما یکی از اصلی‌ترین رسالت‌های مهم در تشکیل انجمن چیست؟**

● اصلاً فلسفه مهم شکل‌گیری انجمن همین است که بتواند، خودش تصدی‌گری نکند؛ بلکه هدایت کند و همراهی، هم‌افزایی با دستگاه‌ها را شاهد باشیم. این اتفاق دارد می‌افتد که هم‌جهت بشوند. هم‌جهت شدن در همین حلقات به پایان‌نامه‌ها و موضوعات رسانه‌ای جهت می‌دهد؛ به اضافه اینکه مستقیم هم، با خیلی از نهادها در ارتباط با برگزاری رویدادها در تعامل هستیم. مثلاًدر حال حاضر مسئولیت کتاب سال حوزه با ماست. این انجمن در حوزه اجتماعی، فرهنگی یا طرح‌های دبیرخانه و طرح‌های پژوهشی حوزه هم مرتبط است. این

یعنی ما به‌صورت شخصی و حقوقی با عنوان انجمن و بعضی از مراکز دیگر که عرض کردم، در ارتباط هستیم و با شورای عالی انقلاب فرهنگی توسط حجت‌الاسلام والمسلمین پارسانیا که عضو انجمن ماست، مرتبط هستیم و این داد و ستد اطلاعات را داریم انجام می‌دهیم. همچنین مراکز دیگر هم که از این جهت که در مسئله‌شناسی و امثال اینها به ما کمک می‌کنند، مثلاً نیروی انتظامی، اداره اطلاعات سپاه، وزارت اطلاعات، استانداری، جاهای دیگر که اینها نیز مرتبط با ما هستند در شوراها و محافل تصمیم‌ساز و تصمیم‌گیر کشور خوشبختانه حضور خوبی داریم.

■ **منشورات و تألیفات انجمن کدام است؟ در کدام رویدادهای ورود کرده‌اید؟ آیا به موضوع قرآن توجه داشته‌اید؟ آیا انجمن در تدوین شاخه‌های علمی نیز حضور دارد؟**

● ما در تدوین شاخه‌های مرتبط با علوم اجتماعی حضور داشتیم و جزء طراحان این شاخه‌ها بودیم. در تربیت نیروی انسانی در قسمت‌های مختلف که به ما مراجعه شده است، نشست‌هایی برگزار و کارهای تبیین انجام شده است؛ یا در نقد کتاب؛ مثلاً در بحث‌های دانش اجتماعی مسلمین و امثال اینها که بیشتر به سمت نقد کتاب‌هایی که وجود دارد رفتیم. خب اینها اساتید را جمع می‌کنند؛ یعنی در واقع عضوگیری آن این‌طوری است و بیشتر به بحث نقد و ارزیابی کتاب‌های درسی در عرصه‌های گوناگون می‌پردازند. بعضی موضوعاتی که احیاناً از طریق بعضی محافل مثل شورای حوزوی شورای عالی انقلاب فرهنگی به ما محول شده، یا به‌صورت شخصی و یا به‌صورت اداری با انجمن مرتبط بوده‌ایم. همچنین در بحث عفاف و حجاب، دوره‌ای که منشور و اساسنامه‌اش را می‌نوشتند، کار ما بود. یا مثلاً دانشگاه آزاد اسلامی می‌خواهد علوم انسانی اسلامی را تراز انقلاب اسلامی را اجرا کند و ما با استفاده از همین اطلاعاتی که از انجمن به دست می‌آوریم، به انجمن منتقل می‌شود. در تولید سرفصل‌ها و منابع درسی ما الآن به‌شدت احساس نیاز می‌کنیم و داریم از حوزه استفاده می‌کنیم. شکل‌گیری دبیرخانه عملیاتی‌سازی تفاهم‌نامه حوزه و دانشگاه آزاد اسلامی، به‌خاطر امضای یک تفاهم‌نامه‌ای بین رئیس دو دستگاه است. این امر ۲ سال است انجام می‌شود و این معنایش یک تفاهم‌نامه است که در عرصه‌های مختلف در سطح کشور دانشگاه آزاد و حوزه علمیه با هم مرتبط می‌شوند.

ما الآن در این دبیرخانه که به‌صورت کشوری است و در قم مستقر است، چند نشست داشتیم، تا ضرورت این کار را توجیه و عرصه‌ها و محورهای کار را تبیین و کارهای مشترک را احصا کنیم و در این زمینه، وحدت حوزه و دانشگاه را نشان دهیم.

■ **چه ظرفیت‌های مهمی در این عرصه وجود دارد؟**

● زمینه بسیاری از فعالیت‌ها هست. اگر انجمن، حالا فرض بفرمایید خود حجت‌الاسلام والمسلمین پارسانیا بالاخره یک ظرفیت علمی و دانشی به‌شمار می‌رود؛ ولی سال‌ها هم خود وی رئیس انجمن ما بوده است. در سطح کلان، آیت‌الله رجیبی، حجت‌الاسلام والمسلمین مرجعی، یعنی هر کدام از این اساتید خودشان منشأ اثر در جای خودشان هستند و این انجمن حلقه ربط بین این اساتید است.

■ **و در کلام پایانی اگر نقطه‌نظری دارید بفرمایید.**

● من تشکر می‌کنم از خبرگزاری حوزه و البته توقع هم همین است که بالاخره این مجموعه‌هایی که در حوزه به‌صورت خاص فعالیت می‌کنند، شناسانده و فعالیت‌هایشان مطرح شود. کم‌کم باید هویت انجمنی در حوزه علمیه را بیش از این شاهد باشیم. اگر از این انجمن‌ها به‌خوبی استفاده شود، ما را از بسیاری از کمیته‌هایی که دارد شکل می‌گیرد، بی‌نیاز می‌کند. الآن ما بحث‌های پایان‌نامه و رسانه‌های حوزه را داریم. خب اینها نباید از ضعف روشی برخوردار باشد. وقتی که ما انجمن مطالعات اجتماعی حوزه را داریم که بهترین روش‌شناسان با این ظرفیت دیده می‌شود، باید از آن بهره گرفت. من یک وقتی به دوستان مسئول کمیته‌های علمی در مورد بررسی موضوعات رساله و پایان‌نامه‌های حوزه عرض کردم که ما در انجمن این ظرفیت را می‌بینیم که طلبه‌هایی که می‌خواهند، پایان‌نامه و رساله‌شان را بنویسند، که تحولی داشته باشند. حداقل یک روز هشت ساعت بیایند و در جلسات روش‌شناسی پایان‌نامه که ما برگزار می‌کنیم، شرکت کنند و ببینید چه اتفاقات بزرگی می‌افتد.

خب، اینها ظرفیت‌هایی است که باید شناخته شود و حوزه علمیه هم، یک مقداری بیشتر انجمن‌ها را باور کند. خود انجمن‌های حوزه ظرفیت‌های زیادی دارند؛ چون بهترین‌ها و برترین‌های یک خرد جمعی است. بدون اینکه تعلل سازمانی آنجا مطرح شود؛ یعنی آن خرد جمعی و ظرفیت علمی دانشی به‌کار می‌آید، لذا به نظر منجمن‌ها هنوز جایگاه خودشان را پیدا نکرده‌اند به نظر می‌رسد که یک مقداری ما با تأخر مواجه هستیم. این را می‌شود امثال شما که خبرگزاری دست شما هست؛ انعکاس فعالیت‌های انجمن‌ها و نقطه‌نظرانشان می‌تواند کمک بزرگی باشد. ما در بعضی عرصه‌ها مسئله‌شناسی کردیم و این‌طوری ورود پیدا کردیم؛ اما اینکه یکی از کارکردهای خودمان را تألیف کتاب بدانیم خیر؛ چون ما پژوهشگاه نیستیم. ما باید زمینه را ایجاد کنیم که کتاب در پژوهشگاه تألیف و تدوین بشود.

یعنی در واقع به کار جهت می‌دهیم و عقل جمعی را به کار می‌گیریم و در عرصه‌ها آسیب‌شناسی و نیازشناسی می‌کنیم بعد هم ظرفیت‌ها را می‌شناسیم.

■ اخبار کوتاه جهان

● آمریکا

■ **هراس کنگره آمریکا از قابلیت‌های موشکی ایران:** «البز استفانیک» و «داگ لامبورن» ۲ نماینده جمهوری‌خواه کنگره با ارسال نامه‌ای به «لوید آستین» وزیر دفاع آمریکا، ضمن ابراز نگرانی از همکاری موشکی ایران و چین، خواستار اقداماتی برای مقابله با این همکاری شدند.

■ **واکنش آمریکا به حمله پلیس آلبانی به مقر منافقین:** سخنگوی وزارت خارجه آمریکا: به واشنگتن اطمینان خاطر داده شد که تمامی اقدامات صورت‌گرفته با رعایت قوانین مربوطه از جمله قوانین محافظت از حقوق و آزادی‌های تمامی افراد در آلبانی انجام شده است. ما از حق دولت آلبانی برای تحقیق درباره فعالیت‌های غیرقانونی احتمالی در خاک خود حمایت می‌کنیم. پلیس آلبانی اعلام کرده بود که بر اساس حکم دادگاه و به‌دلیل نقض توافقات صورت‌گرفته به این مقر حمله کرده است.

■ **افشای اسناد محرمانه از شرکت فایزر:** اخیراً یک پایگاه اطلاع‌رسانی در آمریکا با انتشار اسنادی از شرکت تولیدکننده واکسن «فایزر» فاش کرده که این واکسن عوارض متعددی برای دریافت‌کنندگان آن داشته است.

● رژیم صهیونیستی

■ **آخرین فرصت‌های سازش را از بین نبرید:** روزنامه هآرتص: مقامات آمریکایی به تل‌آویو، نسبت به هرگونه درگیری با فلسطین هشدار داده‌اند؛ چراکه معتقدند، هرگونه تنش، می‌تواند فرصت سازش با کشورهای عربی را از بین ببرد.

■ **ایالات متحده، اسرائیل را از آنچه در توافق می‌گذرد، مطلع نکرده‌است:** شبکه ۱۲ رژیم صهیونیستی: ایالات متحده، اسرائیل را از آنچه در توافق می‌گذرد، مطلع نکرده است. باید بندی در توافق برای توقف تولید موشک و پهپاد ایرانی اضافه شود. اخیراً دانشمندان انگلیسی و ایرانی برای حملات دسته‌جمعی پهپادها با هم همکاری داشته‌اند. این نوع حملات کار را برای پدافند ما سخت می‌کند؛ بنابراین اسرائیل در مقابل بریتانیا هم عمل می‌کند تا جلوی این مسأله را بگیرد.

■ **بزرگ‌ترین تهدید برای اسرائیل، جبهه داخلی است:** طبق اطلاعات نهادهای امنیتی و نظامی اسرائیل، در جنگ آینده، عرصه‌های بسیاری را پیش رو خواهیم داشت که قرار است، کل شریان‌های حیاتی اسرائیل را مختل کنند! اتفاق اردوگاه جنین، دردناک، بسیار نادر و پیچیده است که از زمان انتفاضه دوم تاکنون رخ نداده بود!

■ **مانعت عربستان از حضور ۲ دیپلمات صهیونیست در فرانسه:** ۲ دیپلمات صهیونیست قصد داشته‌اند، در یک رویداد جهانی در فرانسه که «محمد بن‌سلمان» ولی‌عهد سعودی در آن حضور داشته، شرکت کنند. مقامات سعودی به ۲ دیپلمات صهیونیست اجازه حضور در کنفرانس «اکسپو۲۰۳۰» را نداده‌اند و نام آن‌ها در لحظه پایانی از لیست افراد دعوتی حذف شده است؛ به‌نحوی که این اقدام، آن‌ها را در وضعیت خجلان‌آوری قرار داده است.

● فرانسه

■ **لغو تجمع سالانه منافقین درپاریس:** رویترز گزارش داد: فرانسه گردهمایی‌ای را که قرار بوده، گروهبک ضد ایرانی در پاریس برگزار کند، به‌دلیل مسائل امنیتی ممنوع کرده است. در خبر رویترز به آزادی اسدالله اسدی دیپلمات ایرانی هم اشاره شده است. این منبع خبری همچنین اشاره کرده است که غربی‌ها به دنبال کاهش تنش‌ها با ایران هستند و دولت فرانسه به اطلاع سازمان مجاهدین خلق (منافقین) رسانده که به‌دلیل امنیتی، نمی‌تواند اجازه دهد که منافقین گردهمایی خود را برگزار کنند؛ اقدامی که از سال ۲۰۰۸ پیوسته مشغول انجام آن بودند.

● آلبانی

■ **غیرفعال شدن اکانت‌های سایبری منافقین:** به دنبال عملیات پلیس آلبانی علیه کمپ اشرف ۳ گروهبک تروریستی منافقین، بسیاری از حساب‌های کاربری منافقین در شبکه‌های اجتماعی غیرفعال شده است.

در پی این عملیات، تجهیزات الکترونیکی و وسایل غیرمعماری از جمله تعدادی پهپاد، در کمپ اشرف ۳ کشف و ضبط شده و به‌همین دلیل از زمان اجرای عملیات پلیس ضد تروریسم آلبانی، بسیاری از حساب‌های کاربری منافقین در توئیتر از جمله برخی حساب‌های مشهور از دسترس خارج شده‌اند.

■ هند

■ **پایان اختلاف ایران و هند برای توسعه بندر چابهار:** سازمان بنادر و دریانوردی؛ طی ۱۲ سال اخیر در رابطه با قرارداد بلندمدت با هندی‌ها اختلافاتی داشتیم. در مذاکرات اخیر موارد اختلافی تا حد زیادی حل شد. امیدواریم در سفر آتی هندی‌ها چند مورد کوچک باقیمانده حل و قرارداد بلندمدت توسعه بندر چابهار امضا شود.

● چین

■ **باژگشایی ۲بندر چین به روی کشتی‌های ایرانی:** در رابطه با ورود کشتی‌های ایران به بنادر چین، با مذاکرات انجام‌شده، برخی از بنادر چین جایگزین شد؛ ۲ بندر چین که قبلاً به روی کشتی‌های ایرانی بسته بودند، باژگشایی شده‌اند. مذاکره برای ورود کشتی‌های ایرانی به ۲ بندر دیگر چین نیز، در حال پیگیری است.

■ هندوراس

■ **شورش در زندانی در هندوراس ۴۱ کشته:** تسنیم: حداقل ۴۱ نفر در زندان زنان در ۲۵ کیلومتری شمال شهر «تگوسیگالپا» پایتخت این کشور در پی شورش کشته شده‌اند. بیشتر قربانیان در اثر آتش‌سوزی جان باختند. هندوراس دارای سابقه حوادث مرگبار در زندان است.

● عراق

■ **بدهی‌های گازی ایران را پرداخت کردیم:** وزیر برق عراق: عراق تمام بدهی‌های گازی خود به ایران را پرداخت کرده است. کاهش صادرات گاز ایران به عراق، منجر به کاهش تولید ۲۰۰۰ مگاواتی انرژی در این کشور شده است.

■ **درگیری میان ۲ گروهک تجزیه‌طلب کُرد در سلیمانیه:** شبکه «السومریه نیوز» به‌نقل از یک مقام پیش‌مرگه اقلیم کردستان عراق، از درگیری شدید مسلحانه میان ۲ گروهک تجزیه‌طلب کُرد مخالف ایران در روستایی نزدیک مرز ایران خبر داد که طی آن ۲ کشته و ۲ زخمی برجای گذاشت.